

แนะนำหนังสือ

Book Reviews

พระมงกุฎเกล้าและเจ้าฟ้าเพชรรัตน์

ผู้เขียน: ศาสตราจารย์พิเศษเสฐียร พันธงดี
ราชบัณฑิต

สำนักพิมพ์: ศยาม

เดือนปีที่พิมพ์: 12/2009

256 หน้า

สุภกัญญา ชวนิชย์

วันที่ 26 พฤศจิกายนเป็นวันมหาธีรราชเจ้า วันแห่งการน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ผู้ทรงเป็นพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียวที่ทรงเป็น ทั้งนักปราชญ์ นักปกครอง นักรบและนักชาตินิยมของ โลกบุรพา

พระมงกุฎเกล้าและเจ้าฟ้าเพชรรัตน์ ประพันธ์ โดยท่านศาสตราจารย์พิเศษเสฐียร พันธงดี ราชบัณฑิต จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ศยาม เป็นหนังสือที่รวบรวม เรื่องราวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในช่วงรัชสมัยของ พระองค์ท่าน ซึ่งผู้ประพันธ์เป็นผู้ที่มีความซาบซึ้งใน พระราชจริยาวัตรและสามารถถ่ายทอดด้วยภาษาที่ ละเมียดละไม จนทำให้หนังสือเล่มนี้ได้รับคัดเลือกให้เป็น หนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว และพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี พระราชธิดาเพียงพระองค์เดียว ในวโรกาสที่ทรงมีพระชนมายุ 84 พรรษาในปี 2552 ที่ผ่านมา โดยขอเสนอเฉพาะในช่วงของพระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงถือพระราชสมภพเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2423 นับลำดับเป็นพระราชโอรสองค์ที่สอง ในจำนวน พระโอรสธิดา 14 พระองค์ ของสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถพระบรมราชชนนีพันปีหลวง แต่ทรงเป็น พระราชโอรสพระองค์ที่ 28 ในสมเด็จพระปิยมหาราช พระองค์ได้เสด็จทรงศึกษาวิชาการ ณ ประเทศยุโรป ตั้งแต่พระชนมายุ 14 พรรษา ต่อมาในปรัสเซียก็ทรงได้รับการสถาปนาเป็นมกุฎราชกุมารตามกฎมณเฑียรบาล เมื่อพระชนม์เริ่ม 15 พรรษา ซึ่งก็มีผู้คาดกันเป็นอันมากว่าเมื่อทรงได้รับพระราชอิสริยยศเป็นมกุฎราชกุมารนั้น พระชันษายังน้อย มีหน้าที่ยังเสด็จอยู่ต่างถิ่น ซึ่งในยุโรป แม้แต่ความสนุกสนานบันเทิง แม้จะมีผู้ใหญ่ดูแลก็ไม่มีใครสามารถฝึกหัดได้เท่าพระราชชนกและพระราชชนนี แต่พระบรมโอรสาธิราชได้ทรงระมัดระวังพระองค์และ ทรงปกครองพระองค์เองมาอย่างวิเศษ โดยไม่มีใคร ดำเนินได้เลย ทรงศึกษาวิชาการทุกประเภทอย่างหนัก จนพวกนักเรียนชุดเดียวกันพูดว่า “ทรงหลงหนังสือ อย่างเดียว อย่างอื่นไม่ยอมหลงอะไรเลย”

หลังจากทรงศึกษาวิชาการในประเทศอังกฤษ เป็นเวลาเก้าปี ก็เสด็จกลับคืนพระมหานครเมื่อปี พ.ศ. 2446 ในขณะที่พระชนมายุ 22 พรรษา สมเด็จพระบรมมหาชนกได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ทรงรับราชการ ทหาร ซึ่งก็ได้ทรงปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างอย่างดียิ่ง ครั้นเมื่อสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงเสด็จประพาสยุโรป ครั้งที่ 2 เป็นเวลา 225 วัน ก็ได้เป็นผู้สำเร็จราชการ แผ่นดินในนามของสมเด็จพระชนกนาถ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ทรงปฏิบัติในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นเหมือนหลักชัย ที่ทำให้คนทั้งหลายมั่นใจว่าอนาคตของแผ่นดินไทย จะตั้งอยู่ด้วยความถาวรและปลอดภัย

หลังจากเสด็จสู่พระนครราวหนึ่งปี ก็ได้ทรง กระทำหน้าที่ในฐานะที่ทรงถือกำเนิดมาเป็นคนไทย ผู้นับถือพระพุทธศาสนาโดยสมบูรณ์ คือ ได้สละความสุข ในฆราวาสวิสัย ออกทรงผนวชเป็นพระภิกษุที่วัด บวรนิเวศวิหาร และในระหว่างพรรษานั้นได้ทรงศึกษา พระธรรมวินัยภาษาบาลีและสันสกฤตอย่างแตกฉาน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2453 เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตแล้ว ได้เสด็จขึ้น

เถลิงถวัลยราชสมบัติขณะทรงมีพระชนมายุ 30 พรรษา ในการบรมราชาภิเษกครั้งนั้นเป็นครั้งแรกของทวีปเอเชีย ที่มีเจ้านายและผู้แทนรัฐบาลนานาชาติได้เข้ามาร่วมเป็น มหาสันนิบาต เมื่อได้ครองราชย์แล้วพระเจ้าแผ่นดิน พระองค์นี้ต้องทรงทำงานอย่างหนึ่งที่หนักที่สุดเพื่อผล อันงดงามที่สุดแก่ประชาชนพลเมืองในยุคนั้น กล่าวคือ ต้องทรงปฎิบัติการคิดคดอย่างผิด ๆ ของคนทั้งหลาย ที่มีอยู่ว่า “เกรงว่าพระองค์จะทรงปกครองให้ราบรื่น เหมือนพระชนกไม่ได้”

สิ่งที่ทรงกระทำในเบื้องต้น คือ ทรงดำเนินงาน ตามที่สมเด็จพระบรมชนกนาถได้ทรงกระทำมาแล้ว ด้วยการทรงแสดงความเป็นมิตรที่ดีของฝรั่งชาวยุโรป ทั่วไป เพื่อป้องกันมิให้คิด เรื่อง ดินแดนที่มีมาแล้ว ต้องเกิดขึ้นอีกเป็นครั้งที่สอง ทั้งนี้ตลอดเวลาที่ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 ทรงครองราชย์ไม่ถึง 16 ปีเต็ม ซึ่งนับเวลาแล้ว เป็นช่วงเวลาที่ยาวที่สุดในบรรดาเวลาราชสมบัติของ พระเจ้าแผ่นดินห้ารัชกาลต้นแห่งราชจักรีวงศ์ แต่ พระราชกิจทุกด้านทุกประการซึ่งสมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน พระองค์นี้ได้ทรงกระทำไว้ให้แก่อชาติไทยเกินกว่า ระยะเวลาเพียงเท่านั้นอย่างมาก และพระราชกรณียกิจ ที่จะกล่าวต่อไปนี้จะเป็เครื่องพิสูจน์ให้เห็นว่า พระองค์ สมควรเป็นพระมหากษัตริย์อันพลกนิกรพึงจงรักภักดี พึงแสดงความกตัญญูตเวทีและสมควรจะเทิดทูน พระเกียรติยศไว้ให้ปรากฏสมพระนาม “มหาธีรราช” อย่างที่สุดประการใด...

ประการแรก “ทรงเป็นนักประพันธ์ที่สามารถ ที่สุด” ทรงประพันธ์หนังสือทุกชนิดไม่น้อยกว่า 166 เรื่อง นับได้ว่ามากที่สุด ในบรรดานักประพันธ์ซึ่งเป็นพระเจ้า แผ่นดินด้วยกัน นักประวัติศาสตร์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการ ประพันธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่า “อันว่าความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นเป็นธรรมดา ของมนุษย์ และไม่มีมนุษย์คนใดในโลกนี้จะสมบูรณ์ ด้วยคุณสมบัติทุกประการโดยไม่มีการบกพร่องแม้แต่ อย่างเดียว ถ้าหากจะมีใครจับผิดได้ว่าพระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าฯ ทรงบกพร่องหรืออ่อนในคุณสมบัติ อย่างใด ก็มีอย่างหนึ่งที่ใครจะจับความบกพร่องหรือติว่า อ่อนไม่ได้ คือ การทรงเป็นนักประพันธ์”

พระราชนิพนธ์เรื่องเอกของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวคือพระราชนิพนธ์เรื่อง มัทนะพาธา มีความหมายเพื่อการชี้ให้เห็นถึงความเจ็บปวดและความเดือดร้อนเพราะความรัก พระราชนิพนธ์เรื่องนี้ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรให้เป็นหนังสือที่แต่งดีที่สุด ใช้ฉันทเป็นบทละครพูดซึ่งแปลกและแต่งได้ยาก เป็นเรื่องที่มีตัวละครและฉากสอดคล้องกัน สามารถเชื่อมโยงวัฒนธรรมการตะโปราณและเข้ากับเนื้อเรื่องได้ดีไม่มีที่ติ

ความรักเหมือนโรคา บันดาลตาให้มืดมน

ไม่ยินและไม่ยล อุปสรรคใดใด

ความรักเหมือนโคถึก กำลังคึกคึกขึงไว้

ก็โลดออกจากคอกไป บ ยอมอยู่ ณ ที่ซึ่ง

ถึงหากจะผูกไว้ ก็ดึงไปด้วยกำลัง

ยิ่งห้ามก็ยิ่งคั่ง บ หวนคิดถึงเจ็บกาย

นอกจากพระราชอัจฉริยะด้านการประพันธ์แล้วยังมีพระราชกรณียกิจที่สำคัญอีกประการเป็นประการที่สองคือ “งานตั้งกองเสือป่าและลูกเสือ” ทรงได้สำแดงน้ำพระทัยอันหล่อเลี้ยงด้วยสายโลหิตแห่งนักชาตินิยม เพื่อความก้าวไปข้างหน้าอย่างมีระเบียบและมั่นคงของคนไทยทั่วไป เราจะถือว่า พระองค์ทรงเป็นพระผู้นำในการสร้างลัทธิ Nationalism คนแรกแห่งประเทศไทยหรือไม่ก็ตาม แต่เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการปลุกชาติ ด้วยการสร้างความรู้สึกระลึกถึงชาติทั้งในเวลานั้นและเวลานี้ได้เป็นผลจากการกระทำของพระองค์อย่างใหญ่หลวง การที่ทรงตั้งกองเสือป่าก็ด้วยมุ่งหมายจะให้คนไทยทั่วกันรู้สึกถึงความจงรักภักดีต่อผู้ดำรงรัฐสีมาอาณาจักรโดยต้องตามมติธรรมประเพณีความรักชาติบ้านเมืองและนับถือพระศาสนา รวมถึงความสามัคคีในคณะและไม่ทำลายซึ่งกันและกัน เพื่อจะได้เป็นมูลรากแห่งความมั่นคงของชาติ โดยปรารถนาให้เด็กไทยได้ศึกษาให้ตั้งมั่นในดวงจิต และจะได้คงความรู้สึกเช่นนั้นไว้เมื่อเติบโตขึ้น เป็นการเชื้อเชิญให้ทุกคนร่วมสามัคคีและทำงานให้แก่ชาติในที่แห่งเดียวกัน

ประการที่สาม เป็นพระราชภาระที่สำคัญและเป็นการสร้างประวัติศาสตร์ที่งดงามให้แก่ชาติไทยในการ

ที่ปลดแอกคนไทยทั้งปวงให้ได้รับความไม่มีภัยอันตรายร่วมกันมาตลอดจนถึงทุกวันนี้ ด้วยการตัดสินใจพระทัยเด็ดขาดของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในการเข้าร่วมในมหายุทธสงครามกับฝ่ายพันธมิตร โดยประกาศสงครามกับเยอรมันและออสเตรีย เมื่อปี พ.ศ. 2460 อันเป็นปีที่แปดแห่งรัชกาล ทรงทำให้ธงไทยเข้าไปปลิวสะบัดอยู่ท่ามกลางสมรภูมิ แต่ผลที่ยิ่งใหญ่ตามาคือสิ่งใด ๆ ที่ฝ่ายพันธมิตรเคยสัญญาให้ไว้แก่ชาติบ้านเมืองของตนก็ดี และให้ไว้แก่ชาติอิสระที่ร่วมช่วยเหลือก็ดี เมื่อสงครามจบลงจะได้รับการตอบแทนตามสัญญาซึ่งประเทศสยามในเวลานั้นก็ได้รับผลตอบแทนอันเป็นที่พึงพอใจหลายประการ โดยเฉพาะการยอมรับว่าประเทศไทยมีความเจริญพอที่จะไม่ต้องยอมให้ฝรั่งมาขึ้นอยู่เหนืออำนาจของศาลไทย การสามารถตั้งพิภพอำตราชยาขึ้นได้เอง ได้รับสิทธิเข้าเป็นสมาชิกผู้เริ่มก่อการสันติภาพชาติ และยังสามารถตกลงทำสัญญากับประเทศทั้งหลายเท่าเทียมกับชาติอื่น ๆ เช่น สัญญาว่าด้วยการเกษตร สัญญาว่าด้วยการบังคับเดินอากาศยาน สัญญาว่าด้วยการตรวจตราการค้าขายสรรพาวุธ เป็นต้น

มีเนื้อหาบทหนึ่งที่ท่านผู้เขียนกล่าวว่า เป็นความตอนที่สำคัญที่สุดของหนังสือเล่มนี้ ท่านให้ชื่อว่า “ความจงรักภักดี” บทนี้เกิดขึ้นเพราะผลแห่งความจริงและเชื่อมั่นในความจริงว่า “พระมหากษัตริย์เป็นธงชัยเฉลิมชาติไทย ไทยต้องรักษาราชธงชัยแผ่นนี้ไว้ให้ถาวรตลอดภัย พุทธศาสนามีความจำเป็นและควรเคารพยิ่งสำหรับคนไทยฉันใด พระมหากษัตริย์ควรได้รับความจงรักภักดีจากคนไทยมากเท่านั้น”

ท่านผู้เขียนเกริ่นนำว่า ไม่มีประเทศชาติใดในโลกจะมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ของตนได้เท่าประเทศญี่ปุ่น และความจงรักภักดีนี้เป็นเหตุชักนำให้คนญี่ปุ่นทั้งชาติมีความรักชาติและกล้าหาญได้อย่างประเสริฐ คนญี่ปุ่นมีความมั่นคงในใจเสมอว่า ถ้าบุคคลขาดความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์เป็นอย่างยิ่งเสียแล้ว ก็จะเท่ากับชาติขาดสะบั้นจากหลักชัยและหาความสมบูรณ์ให้เกิดแก่ชาติไม่ได้เลย สำหรับประเทศของเรานั้นมีรัฐธรรมนูญมาตราที่ยืนยันว่า พระมหากษัตริย์ทรงตั้งอยู่ในฐานะเคารพสักการะอันผู้ใดละเมิดมิได้

ซึ่งเป็นการรับรองพระเกียรติยศและความศักดิ์สิทธิ์
ของพระมหากษัตริย์ไว้อย่างดีที่สุด

สำหรับคนไทยเมื่อมีการปกครองมาเป็นระบอบ
ประชาธิปไตย หลายคนเริ่มแสดงความประพฤติดีเป็น
การกระทำร้ายแรงต่อคนทั่วไปและพาเอาความคิด
ผิด ๆ เหล่านี้ไปใช้ที่บ้าน มองเห็นบิดามารดาของตน
เป็นผู้ปราศจากเสียซึ่งบุญคุณอย่างยิ่งซึ่งมีอยู่แก่ตน
คนเหล่านี้เริ่มจะมีการทำลายตนเอง และความมั่นคง
แห่งประเทศชาติของตน

แท้จริงเมื่อพระมหากษัตริย์มีได้ดำรงตำแหน่ง
อยู่เหนือกฎหมายดังแต่ก่อน กิจการต่าง ๆ ของประเทศชาติ
โดยผู้แทนราษฎรของตนรับมาทำเสียเอง สมเด็จพระเจ้า
แผ่นดินก็มีโอกาสได้พักผ่อนพระราชอิริยาบถและ
ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล กระทำความเจริญให้แก่
ประเทศชาติโดยสะดวกไม่มีวันที่สุด ซึ่งกลับเป็นคุณ
ให้เราได้มีโอกาสแสดงความจงรักภักดีได้เป็นอย่างดี
เสียอีก อีกประการหนึ่งคือความร่มเย็นในการปกครอง

ฉันบิดากับบุตรที่เคยรับมาแล้วอย่างใดนั้น ผลยังคงอยู่
ให้เรามองเห็นได้อย่างสมบูรณ์ อิศรภาพที่เรารักและ
ศักดิ์ที่เราสงวน ยังคงมั่นอยู่ในความรู้สึกของเราอยู่
ตลอดกาล ที่ว่านี้มีได้หมายถึงพระองค์ใดพระองค์หนึ่ง
แต่มุ่งหมายถึงประมุขของชาติที่ทรงทำคุณประโยชน์
ให้แก่ประเทศชาติทุกพระองค์

และสำหรับสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินพระองค์นั้น
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้ทรงมี
พระราชประวัตินับเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดิน
ให้ประเทศไทยได้ผ่านพ้นอุปสรรคทั้งภายในและภายนอก
ประเทศ และพระปรีชาสามารถในการประกาศเกียรติของ
ประเทศไทยให้แพร่หลายในนานาประเทศเป็นอันมาก
จึงนับว่าทรงเป็นอัจฉริยะกษัตริย์พระองค์หนึ่งของ
ประเทศไทย ดังพระราชสมัญญานามว่า พระมหา
ธีรราชเจ้า...ซึ่งสมควรอย่างยิ่งที่เราคนไทยวันนี้จะสำนึก
ในพระมหากรุณาธิคุณด้วยการแสดงความกตัญญูตเวที
และสมควรจะเทิดทูนพระเกียรติยศไว้ตลอดไป

